

SKEPSIS^{RY}

25 vuotta kysymyksiä

SKEPTIKKO-LEHDEN artikkeleista on vuonna 2000 alkaneella päätoimittajakaudellani tehty kantelu Julkisen sanan neuvostolle tietävästi kaksi kertaa.

Vuonna 2006 Markus Lång kanteli Skeptikon numerosta 4/2005, jossa julkaistiin Jeja-Pekka Roosin kirjoitus *Långin väitöskirja tieteellisesti kyseenalainen*. Långin mielestä Roosin kirjoitus oli loukkaava ja epäasiallinen.

”Hänen puheenvuoronsa ei enää edusta tavanomaista tieteellistä kritiikkiä, vaan kirjoituksessa pyritään saattamaan minut kielteiseen julkisuuteen esittämällä virheellistä tietoa tohtorinväitöskirjani *Psykoanalyysi ja sen soveltaminen musiikintutkimukseen* syntyhistoriasta ja sisällöstä sekä vähättelemällä tieteellistä asiantuntemustani ja leimaamalla minut pseudotieteen (uskomuslääkinnän taikka intelligent designin) edustajaksi, vaikka väitöskirja hyväksyttiin Helsingin yliopistossa tieteelliseksi opinnäytteenä. Väitöskirjalla ei ole mitään tekemistä paranormaalien ilmiöiden kanssa, vaan se käsittelee psykoterapiaa ja musiikintutkimusta.”

VIIME SYKSYNÄ NLP-valmentaja Terttu Grönfors kanteli Skeptikko-lehdestä 3/2011, jossa Hannu Lauerma kirjoitti, että Grönforsin suorituskyvyn parantamiseen liittyvät tekstit sisältävät kvasiluonnontieteellistä käsitesekamelskaa, ”maailmankaikkeuden kvanttien keskinäisiä yhteyksiä” ja ”holograafista paradigmaa”, eli New Age-terminologiaa vailla mitään tieteellistä sisältöä.

Grönfors lähetti Skeptikon toimitukselle sähköpostin, jossa kertoi saaneensa tarpeekseen kirjoittajimme perättömistä väittämistä, joita putkahtelee esille silloin tällöin ja joiden tavoitetta on vaikea käsittää muuten kuin negatiivisesti. ”Hyvän journalistisen tavan mukaan asioista tulisi ottaa selvää. Toivottavasti tällaiset ikävät tapaukset loppuvat tähän ja kirjoittajat selvittävät tarkemmin mollaa-miensa henkilöiden todelliset sanomiset ja kirjoitukset.”

Lehden toimituksessa ei tiedetty, että Grönfors oli myös kannellut JSN:oon.

Tämä paljastui vasta, kun neuvoston sihteeri Ilkka Vänttinen laittoi vastauksensa Grönforsille tiedoksi myös Skeptikolle:

”Kantelitte Julkisen sanan neuvostoon Skeptikko-lehdestä. JSN on toimittajien ja kustantajien perustama itsesääntelyelin, jonka toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Levikillä mitattuna JSN:oon kuuluu lähes 99 prosenttia suomalaisista lehdistä ja radio- sekä tv-kanavista. Skeptikko on Skepsis ry:n julkaisema jäsenlehti, joka ei kuulu Aikakauslehtien liittoon eikä ole muutenkaan al-

lekirjoittanut Julkisen sanan neuvoston perussopimusta. Niinpä lehti ei kuulu Julkisen sanan neuvoston toimivaltan piiriin. Emme ota siitä tehtyjä kanteluita käsittelyyn.”

Långin viisi vuotta aikaisemmin tekemästä kantelusta Skeptikko ei koskaan saanut mitään tietoa, mutta kantelu oli hylätty nähtävästi samoin perustein kuin Grönforsin kantelu. Tieto Långin kantelusta löytyi vasta joskus parin vuoden päästä netistä omaa nimeä googlatessa.

SKEPTIKKO-LEHTI ei tarkoituksella halua olla journalistin ohjeiden koskemattomissa, etenkin koska lehden artikkelit herättävät varsin usein vastakaikua mm. erilaisia uskomushoitoja suosivien ja suorittavien tahojen piirissä. Lehti pyrkii kirjoittamaan asioista aina paikkansapitävästi ja asiallisesti, kritiikin kestävästi ja hyvää journalistista tapaa noudattaen. Jos Skeptikosta ei voi kannella, saattaa ”vastapuolelle” jäädä mielikuva, että lehden toiminnassa on ehkä kuitenkin jotain hämärää. Tämän takia Skeptikko päätti hakea JSN:n jäsenyyttä.

Normaali tapa osallistua JSN:n kautta toteutettuun itsesääntelyyn on kuulua johonkin sen taustayhteisöistä. Jos tiedotusväline ei kuulu mihinkään taustayhteisöistä, se voi osallistua allekirjoittamalla neuvoston perussopimuksen taustayhteisöjen ulkopuolisena tiedotusvälineenä. Tämä allekirjoitus ei ole mikään itsestäänselvyys. Sihteeri Vänttisen ennakoarvion mukaan Skeptikon hyväksyminen roikkuu Nakkilan kirkon vaiheilla, koska lehti ilmestyy vain neljä kertaa vuodessa.

Iloinen yllätys oli, että JSN:n kannatusyhdistyksen kevätkokous hyväksyi 14.5.2012 Skeptikko-lehden JSN:n perussopimuksen allekirjoittajaksi. Samalla lehdelle ilmoitettiin, että taustayhteisöjen ulkopuolisten jäsenten liittymismaksu on 250 euroa ja vuosimaksu 350 euroa. Tämä pienelle lehdelle varsin mittava maksu tuli lehteä julkaisevalle yhdistykselle täytenä yllätyksenä.

Skepsis kuitenkin päätti, että mahdollisten kanteluiden ja ehkä jopa langettavien tuomioiden kohteeksi joutumisesta kannattaa maksaa. JSN ei ole tuomioistuin eikä se käytä julkista valtaa. Sen päätöksiä seurataan silti tarkoin. Kantelun voi neuvostolle tehdä kuka tahansa, jonka mielestä lehdistössä, radiossa tai televisiossa on loukattu hyvää journalistista tapaa. Jos tiedotusväline on neuvoston mielestä rikkonut hyvää journalistista tapaa, sille annetaan huomautus, joka on julkaistava lyhyessä määräajassa.

Kantelumenettely on maksuton.

RISTO K. JÄRVINEN